dr Anna Śliwa

Historyczka sztuki i literaturoznawczyni, kustosz dyplomowany. Absolwentka Uniwersytetu Gdańskiego i Szkoły Głównej Handlowej. Kieruje Działem Sztuki Muzeum Miasta Gdyni. Kuratorka licznych wystaw związanych ze sztuką Pomorza, dizajnem i architekturą. Jej wystawa *Szkło, metal, detal. Architektura Gdyni w szczegółach* zdobyła pierwsze miejsce w konkursie Wydarzenie Historyczne Roku 2016 oraz wyróżnienie w konkursie Sybilla. Nominowana do Pomorskich Sztormów za wystawę *Oskar Zięta* z cyklu Polskie Projekty Polscy Projektanci. Katalog tej wystawy zdobył Nagrodę Honorową w 58. Konkursie Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek Najpiękniejsze Książki Roku 2017 i został finalistą konkursu Dobry Wzór 2019. Autorka książki o percepcji wizualnej w twórczości Mirona Białoszewskiego. Wiceprezes Oddziału Gdańskiego Stowarzyszenia Historyków Sztuki.

1 Dizajn dla wszystkich. Subiektywnie o wystawach projektowania

wystawy dizajnu

społeczeństwo

projektantki

interdyscyplinarność

świat wirtualny

Wszystko jest zaprojektowane – to hasło nienowe, więc zdążyliśmy się już nieco przyzwyczaić, że żyjemy otoczeni pracami dizajnerów. Chcemy nie tylko używać przedmiotów, ale i coraz więcej wiedzieć o projektowaniu, orientować się w zjawiskach i trendach, oglądać i poznawać, używać i podziwiać. Nadszedł czas, by pytać nie „czy", ale „jak" pokazywać dizajn wszystkim.

https://doi.org/10.52652/fxyz.20.24.1 →

Niniejszy artykuł jest subiektywnym przeglądem wystaw o projektowaniu, które miały miejsce w ostatnim czasie. Interesują mnie zwłaszcza: sposób budowania narracji o dizajnie, decyzje aranżacyjne, zauważalne tendencje, ukierunkowania, wybory. To głos praktyka – kuratorki, która nie zapomina, że twórca wystawy równie często jest po drugiej stronie – należy do publiczności.

Początki

Zanim przejdziemy do wystaw najnowszych, chwila refleksji nad drogą od użytkowości ku umuzealnieniu przedmiotów. Skąd wziął się ten dizjanowy zwrot? Uświadomienie sobie, że dizajn nas otacza – każdego z nas bez wyjątku, było impulsem do zmian. Projektowaniem zaczęły interesować się coraz liczniejsze grupy odbiorców, zwłaszcza młodych. Muzea nie mogły być na to obojętne. Do tej pory gromadziły kolekcje sztuki użytkowej, rzemiosła artystycznego, ale otwarcie się na wzornictwo najnowsze było bez wątpienia znakiem naszych czasów, znakiem nowoczesności.

Najstarsze na świecie muzea dizajnu to placówki z końca XIX wieku. Nierzadko bazę do ich powstania stanowiły zbiory szkół artystycznych, wiele

narodziło się jako efekt działania prywatnych fundacji czy donatorów. Przywołajmy kilka dat, by uzmysłowić sobie, że skojarzenie wzornictwa z muzealnictwem, a nie przemysłem to stosunkowo świeże zjawisko. Muzea dizajnu w Helsinkach[1] oraz Brnie[2] powstały w 1873 roku, w Kopenhadze – w 1890 roku (pięć lat później zostało udostępnione publiczności)[3], w Mediolanie – w 1923 roku (od 1933 w obecnej siedzibie w Palazzo dell'Arte w Parku Sempione)[4], w Zurichu – w 1933 roku (zalążek stanowiło istniejące od 1875 roku Muzeum Sztuki i Rzemiosła)[5], w Nowym Jorku – w 1956 roku[6], w Londynie – w 1989 roku[7], a w Barcelonie – w 2014 roku (powstało z połączenia trzech muzeów: sztuk dekoracyjnych, tkaniny i grafiki oraz modernistycznego bloku mieszkalnego Casa Bloc)[8]. Warto podkreślić, że z tego samego roku, co londyńskie The Design Museum, pochodzi też niemieckie Vitra Design Museum[9].

W Polsce nie mamy muzeum dizajnu. Myślę jednak, że powołanie nad Wisłą placówki o tym profilu jest kwestią czasu. Zwłaszcza że od niedawna coraz większą otwartość na tę dziedzinę sztuki widzimy w centrach i innych instytutach, specjalizujących się w projektowaniu. Świadkiem zmian są także powstałe w ostatnich latach stałe galerie wzornictwa w Muzeum Narodowym w Warszawie (od 2017)[10] i Muzeum Narodowym w Krakowie (od 2021)[11] czy funkcjonujący w Muzeum Miasta Gdyni cykl wystaw Polskie Projekty Polscy Projektanci (od 2014)[12].

Co zaważyło na tym, że i u nas współczesne wzornictwo z wystaw sklepowych trafiło na sale ekspozycyjne, do muzealnych magazynów i prywatnych kolekcji? Upraszczając, można by zacytować biblijne „Na początku było słowo", ale nie jest to odpowiedź pełna. Owszem, w Polsce bez wątpienia w ciągu ostatnich kilkunastu lat stopniowo rosło zainteresowanie dizajnem, pojawiały się liczne publikacje[13], rozmowy, wreszcie – festiwale, które na parę dni lub tygodni skupiały miłośników wzornictwa. Ich siłę stanowiła warsztatowość, możliwość interakcji. O dizajnie można było posłuchać, poczytać, ale też – uczestnicząc w festiwalu – zobaczyć skalę zainteresowania. Łódź (Łódź Design Festival, od 2007)[14], Gdynia (Gdynia Design Days, od 2011)[15], Warszawa (Wawa Design Festival, od 2013; Poland Design Festival na Warsaw Home, od 2016)[16], Poznań (Poznań Design Festiwal, od 2013)[17], Katowice (4 Design Days, od 2016)[18] czy od niedawna Bydgoszcz (Bydgoskie Dni Projektowe, od 2022)[19] – skupiały miłośników dizajnu i w tym szczególnym festiwalowym czasie stawały się polskimi stolicami projektowania. O tym, jak bardzo są potrzebne, świadczyła niesłabnąca frekwencja.

Polskie projekty

Bez wątpienia przełomowa okazała się wystawa *Chcemy być nowocześni. Polski design 1955–1968*, zorganizowana przez Muzeum Narodowe w Warszawie[20], ale mająca też kolejne odsłony w Szczecinie[21], Gdyni[22] i holenderskim

Arnhem[23]. Nagrodzona Sybillą ekspozycja prezentowała tylko drobny wycinek kolekcji dizajnu gromadzonej w tej instytucji od 1978 roku i liczącej 25 tysięcy obiektów. Sukces frekwencyjny wystawy zachęcił Muzeum Narodowe w Warszawie, by dizajn zadomowił się tu na stałe.

Kuratorzy Galerii Wzornictwa Polskiego w Muzeum Narodowym w Warszawie[24] (gmach główny), a później również *Przedmiotów. Galerii Designu Polskiego XX i XXI w.* w Muzeum Narodowym w Krakowie[25] (oddział Kamienica Szołayskich) postawili sobie za cel prezentację najważniejszych zjawisk w polskim projektowaniu. Obiekty ułożono w porządku chronologicznym, grupując je jednocześnie w szersze wątki wokół meblarstwa, grafiki, mody, ceramiki, szkła, etnodizajnu czy projektowania dla dzieci. W Krakowie było to może nieco łatwiejsze – dzięki większej powierzchni i amfiladowemu układowi pomieszczeń. W Warszawie dysponowano jedną salą o powierzchni zaledwie 300 m², co zmusiło kuratorów do syntetyczności i ograniczenia liczby eksponatów. Warto też podkreślić, że krakowską *Galerię* otwiera część poświęcona wyposażeniu hotelu Cracovia, który w końcu 2016 roku stał się własnością Muzeum Narodowego w Krakowie. Docelowo, po remoncie, ten modernistyczny budynek ma pełnić funkcję Muzeum Architektury i Designu[26].

W obu przypadkach właściwą narrację rozpoczęto od wzornictwa z okresu Młodej Polski. Przywołano poszukiwanie stylu narodowego – stylu zakopiańskiego Stanisława Witkiewicza, inspirowanego sztuką Podhala. Wyróżniono też prezentowaną na Wystawie Sztuk Dekoracyjnych i Nowoczesnego Przemysłu w Paryżu twórczość Stryjeńskich i Antoniego Kenara. Nie zabrakło międzywojennych projektów Warsztatów Krakowskich czy Spółdzielni Artystów Ład. Sporo miejsca poświęcono przedmiotom codziennego użytku wypełniającym polskie domy w PRL-u. Co ważne, nie ograniczono się do zrealizowanych projektów, które weszły do seryjnej produkcji, ale wyeksponowano także prototypy i mniej znane prace koncepcyjne. Opowieść o historii polskiego dizajnu kończą najnowsze produkty stworzone między innymi przez Tomka Rygalika, Oskara Ziętę czy Tomasza Augustyniaka, a w Krakowie – także graficzne projekty gier komputerowych (gra *This War of Mine*, projekt: 11 bit studios).

Nieco inny, bo monograficzny charakter ma prowadzony przez Muzeum Miasta Gdyni cykl Polskie Projekty Polscy Projektanci. Zgodnie z przyjętym założeniem, do udziału w nim zapraszani są aktywni krajowi dizajnerzy, reprezentanci różnych pokoleń, tak by obraz polskiego projektowania był możliwie szeroki i pełny. Dotychczas odbyło się w tym cyklu dziewięć wystaw: *Zbigniew Horbowy* (2014)[27], *Rygalik. Istota rzeczy* (2015)[28], *Marek Cecuła* (2016)[29], *Oskar Zięta* (2017)[30], *Karol Śliwka* (2018)[31], *Barbara Hoff* (2019)[32], *Janusz Kaniewski* (2020)[33], *Eryka i Jan Drostowie* (2021)[34] oraz *Jakub Szczęsny* (2023)[35]. Każda z edycji to zarazem okazja, by odpowiedzieć na kolejne

pytania dotyczące wzornictwa, to próba przybliżenia coraz to innych jego aspektów.

W przypadku dwóch pierwszych wystaw – prezentacji twórczości Zbigniewa Horbowego i Tomka Rygalika zwrócono uwagę głównie na produkty – efekt projektowania. Podkreślając ich unikatowe cechy, pytano o istotę rzeczy. Na kolejnej ekspozycji z cyklu, dotyczącej dorobku Marka Cecuły, pokazano potencjał tego, co powstaje na styku sztuki i wzornictwa. Projekty Oskara Zięty pozwoliły zreflektować sam proces projektowy i technologię. Grafika Karola Śliwki i moda Barbary Hoff pokazały, jak silnie dizajn współtworzy ikonosferę naszej codzienności. W 2020 roku, gdy pandemia wprowadziła wiele zmian w nasze życie, zaprezentowano postać projektanta i wizjonera Janusza Kaniewskiego, pytając zarazem o sprawczość dizajnu i jego wpływ na przyszłość. Z kolei twórczość niezwykłego tandemu projektanckiego – Eryki i Jana Drostów skłoniła kuratorki wystawy do pytań o kolekcjonowanie dizajnu i uchwycenie szczególnego momentu, w którym przedmiot użytkowy zmienia swój status, stając się częścią kolekcji, czy to muzealnej, czy to prywatnej. Bohaterem najnowszej odsłony cyklu został Jakub Szczęsny. Od kilku lat Muzeum Miasta Gdyni coraz silniej zwraca uwagę, że muzeum to nie tylko zbiory, bogate archiwa i skarbnica historii, ale także, a może przede wszystkim – relacje z odbiorcami i otoczeniem. Muzeum to ludzie. Wszechstronna twórczość Jakuba Szczęsnego pozwoliła postawić w centrum uwagi niezwykle ważny obecnie problem: dizajn i społeczeństwo[36].

Dizajn i społeczeństwo

Na wystawie dotyczącej Jakuba Szczęsnego w Gdyni pokazano, w jaki sposób dizajn może oswajać zmiany, sprawiać, by przestrzeń publiczna stawała się mniej obca, a wspólne nie oznaczało – niczyje. Zasadę takiego działania dobrze obrazuje świetny projekt instalacji Jakuba Szczęsnego, zrealizowanej w Astanie (Kazachstan) w 2018 roku. Metalowa niebiesko-żółta konstrukcja ustawiona na pl. Gustawa Zielińskiego przyjęła postać wielofunkcyjnej ramy służącej interakcji. Po roku pracy warsztatowej z lokalną społecznością to mieszkańcy nadali jej ostateczny kształt – zawiesili na drążkach huśtawki i hamaki, a nawet zorganizowali miniekspozycję swoich prac. Instalacja pomogła wytworzyć wspólnotę.

Podobną funkcję może pełnić kolor. Ciepły, wibrujący pomarańczowy, wybrany na główny kolor identyfikacji wizualnej przez autorkę projektu graficznego gdyńskiej wystawy Anitę Wasik, nie tylko wzmacnia poczucie wspólnoty, ale też nawiązuje do głównych założeń aranżacyjnych opracowanych przez Dominikę Janicką. Architektka postawiła na wtórne wykorzystanie istniejących elementów aranżacyjnych, takich jak ścianki i kubiki, a także zdecydowała się na wprowadzenie pomarańczowych pasów oraz palet transportowych jako nośników treści. Postumenty pod makiety wykonano z surowych bloczków silikatowych, które po wystawie będą dalej

wykorzystywane w przemyśle budowlanym. Wszystko po to, by nie generować niepotrzebnych odpadów i zapewnić jak najmniejszy ślad węglowy ekspozycji. Twórcom gdyńskiej wystawy zależało na tym, by nie tylko opowiadać o zrównoważonym projektowaniu, ale i kierować się tymi zasadami w działaniu.

Po wypełnionej pomarańczem gdyńskiej wystawie przenieśmy się na moment do Singapuru, do ArtScience Museum Singapore. Od 3 września 2022 do 26 lutego 2023 roku zaprezentowano tam współkuratorowaną przez Science Gallery Melbourne wystawę Mental: *Colours of Wellbeing*[37], poświęconą społecznemu zdrowiu psychicznemu. Wspominam o niej, gdyż nie jest typową ekspozycją o dizajnie i psychologii, ale raczej pełną koloru przestrzenią, w której zwiedzający mogą eksperymentować, doświadczać, przeżywać i współodczuwać. Prezentowane prace, będące wynikiem współdziałania projektantów, artystów i naukowców (łącznie 24 obiekty i instalacje) mają wyzwolić odbiorcę ze społecznych stereotypów dotyczących ludzkiej psychiki i zachęcić do odkrywania prawdy o sobie. Każdy z eksponatów zaprasza do interakcji: od tęczowego kołowrotka, który pomoże widzowi odkryć wpływ ćwiczeń fizycznych na nastrój, przez niezwykły, choć z wyglądu nieco staroświecki aparat telefoniczny, który pozwoli na rozmowę z kimś zupełnie nieznanym, uzmysławiając jednocześnie obsesję stałej łączności i sieciowania, tak charakterystyczną dla naszej cywilizacji, po nicnierobienie (Doing Nothing with AI) – chwilę relaksu, podczas której AI ułoży nową choreografię, bazując na układzie naszych fal mózgowych. Projekt jest częścią szerszego rocznego programu, prowadzonego przez singapurską instytucję, który miał na celu uświadomienie znaczenia dobrostanu psychicznego dla jakości i długości naszego życia.

W podobnym czasie, podczas Roku Zdrowia Psychicznego (Year of Mental Health 2022–2023), Muzeum Czerwonego Krzyża w Genewie wypracowało, na podstawie obserwacji oraz odpowiedzi od zwiedzających i ekspertów, dziesięć zasad „troskliwego" muzeum (10 ideas for caring museum)[38]. Opracowanie, przygotowane przez Marzię Varutti wraz z zespołem, można pobrać ze strony internetowej muzeum. Dotyczy ono nie tylko optymalnych rozwiązań dla pracy wewnętrznej muzealników, ale i zawiera wskazówki, w jaki sposób sprawić, by muzeum mogło być bardziej przyjazną i dbającą o widza instytucją.

O zmianie podejścia do roli muzeów, w tym muzeów dizajnu, świadczy też misja nowo utworzonego w Amsterdamie prywatnego muzeum M21D (Museum for 21 Century Design)[39]. Jego twórcy deklarują, że ich celem jest promowanie współczesnego projektowania, które ma pozytywny wpływ na społeczeństwo i środowisko[40]. Relacje z ludźmi i otoczeniem okazują się kluczowe nie tylko dla programu wystawienniczego, ale i sposobu działania instytucji.

Czy dizajn może być dla wszystkich? Każdy z nas ma przecież inne potrzeby i oczekiwania. Różnimy się też wiekiem, sprawnością, stanem zdrowia, zdolnościami poznawczymi. Z niecierpliwością czekam na planowaną na 2024 roku wystawę Museum für Gestaltung Zürich, która w centrum uwagi stawia różnorodność właśnie. Wystawa *Design for All? Diversity as the Norm* prezentowana będzie od 31 maja 2024 do 20 października 2024 roku[41]. Obok współczesnego inkluzywnego dizajnu uwzględni projekty architektoniczne, które niwelują bariery i czynią przestrzeń wokół nas bardziej dostępną.

Projektantki

Gdy mowa o inkluzywności, nie sposób pominąć ważnego i głośnego ostatnio tematu – prezentacji twórczości kobiet projektantek. O ich obecność upomniało się wiele ośrodków, zwłaszcza tych niemieckojęzycznych i z północy Europy. W 2021 roku zaprezentowano dwie ważne wystawy przygotowane przez Vitra Design Museum oraz wiedeńskie MAK (Museum für angewandte Kunst). O ile austriacka wystawa skupiała się głównie na twórczyniach warsztatów wiedeńskich[42], o tyle niemiecka *HERE WE ARE! Women in Design. 1900 – Today*[43] postawiła sobie ambitny cel kompleksowego przeglądu twórczości światowych projektantek na przestrzeni 120 lat. Wybrano 80 nazwisk, od modernistek (między innymi Eileen Gray, Charlotte Perriand, Lilly Reich) po współczesne twórczynie (w tym Matali Crasset, Patricia Urquiola, Julia Lohmann), by przywrócić pamięć ich osiągnięć i wprowadzić konieczną równowagę między dokonaniami projektantów i projektantek. Kuratorki postarały się, by w opowieści o dizajnie nie zabrakło tła społecznego i znaczących pytań, dlaczego tak wiele twórczyń było pomijanych czy niedocenianych, wreszcie: co zadecydowało o zmianie. Po prezentacji w siedzibie Vitry w Weil am Rhein, ekspozycja udostępniona została w Rotterdamie[44], Winterthur[45], Barcelonie[46], a następnie planowana jest jej prezentacja w Wiedniu[47] i Brukseli[48].

W listopadzie roku 2022 fińskie muzeum EMMA (Espoo Museum of Modern Art) udostępniło zwiedzającym imponującą kolekcję Kakkonen[49], gromadzoną przez lata przez Kyöstiego Kakkonena. W jej skład wchodzi 10 tysięcy obiektów, głównie z zakresu ceramiki, szkła i tkaniny, zaprojektowanych przez 40 fińskich projektantów i projektantek od końca XIX wieku do czasów obecnych. Obok prac Alvara Aalta czy Tapia Wirkkali trzon kolekcji stanowią dzieła wybitnych kobiet, takich jak: Rut Bryk, Toini Muona, Kyllikki Salmenhaara, Gunnel Nyman czy Helena Tynnell. Nieco wcześniej, latem 2022 roku, w niedalekim Muzeum Sztuk Stosowanych i Dizajnu w Tallinie przypomniano o twórczości polskich projektantek. Wystawa *Looking through objects. Współczesne polskie projektantki*[50] pomyślana została jako podróżująca, stąd jej kompaktowy layout. Zaprezentowano projekty kilkunastu polskich dizajnerek, między innymi Agnieszki Bar, Alicji Bielawskiej, Justyny Popławskiej, Mai Ganszyniec, Megi Malinowsky czy

Wiktorii Szawiel. Podkreślono różnorodność ich osobowości i projektowych propozycji na tle przemian w Polsce. Polska odsłona wystawy miała miejsce w 2023 roku w NOMUS-ie – Oddziale Muzeum Narodowego w Gdańsku[51]. Z kolei o polskie projektantki szkła upomniało się Muzeum Narodowe we Wrocławiu, prezentując świetną, wielowątkową ekspozycję *Szklane życiorysy. Polskie projektantki szkła (1945–2020)*[52].

Taki mamy klimat

W moim subiektywnym przeglądzie nie może zabraknąć jednego jeszcze wątku – dizajnu i środowiska, a więc projektowania zrównoważonego, odpowiedzialnego i nastawionego długofalowo. Jak o nim sensownie opowiedzieć, by poruszyć widza, skłonić go do działania? Mocną narrację zbudowało The Design Museum w Londynie, nazywając na swojej ekspozycji *Waste Age: What Can Design Do?* czas, w którym żyjemy – Erą Odpadów[53]. Założeniem było z jednej strony wydobyć ukrytą wartość śmieci, z drugiej – pokazać, że dizajn ma znaczenie, a nasze dzisiejsze wybory mogą okazać się decydujące dla naszych dzieci i wnuków. Wszystko po to, by przerwać błędne koło wytwarzania, eksploatowania i wyrzucania materiałów. Projektanci odgrywają w tym procesie niezwykle istotną rolę.

Londyńska wystawa to jednak coś więcej niż kolejna prezentacja ekologicznego dizajnu, to szeroka diagnoza problemu i rodzaj akcji społecznej. Kuratorka Gemma Curtin powiedziała nawet, że to „nie tyle wystawa, ile kampania”[54]. Faktycznie, na słowach nie poprzestano. The Design Museum przeprowadziło konsultacje w sprawie wpływu wystaw czasowych i stałych na środowisko. Warto podkreślić, że podjęto działania kompleksowe – od użytkowania budynku muzeum, przez budowę wystaw, po produkty w sklepie.

Równie angażującą widza wystawę przygotował w tym samym roku (2022) londyński Barbican[55]. Wystawa *Our Time on Earth* zachęcała zwiedzających do zanurzenia się w oddziałujące na wszystkie zmysły, immersyjne instalacje. Dzięki nowoczesnym technologiom umożliwiała podróż w przyszłość, dając nadzieję na lepszy świat i bliższy kontakt z naturą. Przynosiła wiarę, że inne, bardziej pozytywne scenariusze są możliwe. Do spotkania z nimi zapraszało 18 prac, w których sztuka łączyła się z nauką, by zwiedzający mogli poczuć się częścią natury. Przedsięwzięcie spełniło też pilotażową funkcję w bardziej zrównoważonym podejściu do budowania wystaw. Wypracowano zestaw zasad, obowiązujących Barbican i współpracowników tej instytucji, dotyczących tworzenia i transportu wystaw podróżujących tak, by ich wpływ na środowisko był jak najmniejszy.

Z polskich przykładów recyklingu w projektowaniu wystaw warto przywołać chociażby ekspozycję *Antropocen*, zaprezentowaną w warszawskim Pawilonie Zodiak (2022)[56]. Autorzy aranżacji – Simone De Iacobis i Małgorzata

Kuciewicz z Grupy Centrala, stawiając na cyrkularność i ciągłość procesów, postanowili wtórnie wykorzystać materiały odzyskane z budowy nowej siedziby Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie. Skonstruowane w ten sposób ekspozytory ustawiono zarówno w pawilonie, jak i na placu przed nim, w praktyczny sposób nawiązując do tematyki wystawy.

By w klimatyczną przyszłość spojrzeć z optymizmem, potrzeba jeszcze trafnej diagnozy zrównoważonych zasobów energii. Już niebawem będziemy mogli wziąć je pod lupę, na przygotowywanej właśnie przez Vitra Design Museum wystawie *Transform! Designing the Future of Energy*[57]. Jaką receptę na kryzys klimatyczny wystawi nam Vitra? Odpowiedź poznamy na wiosnę.

Zamiast zakończenia. Dizajn na wynos[58]

Czekając na najnowszą propozycję Vitry, przejdźmy do kilku uwag końcowych. Muzea mówią o tym, co dla nas ważne, tu i teraz. Budują portret nas samych – ludzi, żyjących w „ciekawych czasach"[59], co proroczo przewidział kurator Biennale w Wenecji, Ralph Rugoff, w przeddzień drugiej dekady XXI wieku. „Obyś żył w ciekawych czasach" – to życzenie-klątwa. Po doświadczeniu niedawnej pandemii, chaosie trwających wojen i zagrożeń klimatycznych dźwięczy nam ciągle w uszach. I nie jest to miły dźwięk.

W ostatnim czasie, niezależnie od siebie, w muzeach na całym świecie, pobrzmiewają wspólne wątki. Na kilka, najważniejszych dla mnie, zwróciłam uwagę w tym artykule. Wspólnym mianownikiem tych najbardziej poruszających i intrygujących propozycji wystawienniczych jest przenikanie się dziedzin. Mam tu na myśli nie tylko interdyscyplinarność – łączenie sztuki, dizajnu i nauki (biologii, nauk społecznych, fizyki i techniki), ale i zlewanie się rzeczywistości z światem wirtualnym. Nowoczesne technologie pozwalają na „podróże w czasie" – snucie możliwych scenariuszy przyszłości albo powrót do źródeł przeszłości, ale zarazem odciągają naszą uwagę od tego, co tu i teraz. Z drugiej strony to właśnie dizajn pozwala nam zmierzyć się z współczesnością i jej problemami, wiążąc sztukę z biznesem i przemysłem. Nic dziwnego, że to właśnie wystawy wzornictwa odpowiadają na nurtujące nas skomplikowane pytania i uczą reagować na zmianę.

W jakim kierunku idziemy? Sztuczna inteligencja to już nie tylko ciekawostka, ale codzienność, która jednych przeraża, innych fascynuje. Równoległy wirtualny świat wciąga, choć zarazem społecznie alienuje. Nie możemy jednak udawać, że go nie ma. Rzeczywistość, w której funkcjonujemy, zmienia się, a wraz z nią sposób, w jaki opowiadamy o projektowaniu i tworzymy wystawy muzealne. A gdyby tak wykorzystać nową technologię w służbie promowania dizajnu? Wiele instytucji, muzeów i fundacji już to robi. Intensyfikuje lub w ogóle przenosi swą działalność do sieci, chcąc być bliżej odbiorców. Świetny polski przykład to działalność Fundacji Bochińskich i ich projekt dizajnu na wynos – podanego cyfrowo i

przystępnie, bez barier, dla wszystkich. W wielu muzeach trwają prace nad digitalizacją kolekcji i zbiorów archiwalnych – prace czasochłonne, kosztowne, ale niezwykle obecnie potrzebne. Godnym naśladowania wzorem może być udostępniona przez Design Museum Brussels baza online imponującej kolekcji prac z plastiku od lat 50. XX wieku do czasów współczesnych[60].

Nietrudno zauważyć też jeszcze jedną znaczącą zmianę: wykraczanie poza prezentowanie wystaw o dizajnie w aktywne działanie na rzecz odpowiedzialnego projektowania (od wystawiennictwa po muzealne gadżety). Muzea nie tylko prezentują, ale i angażują się w działania i tego samego – samoświadomości i odpowiedzialności – oczekują od widza. Wszystko po to, by opowieść o dizajnie i samo projektowanie szły obok, przenikały się, a chwilami były tym samym[61].

Przypisy

1. designmuseum.fi/en/ [data dostępu: 20.12.2023].
2. old.moravska-galerie.cz/moravska-galerie/navsteva-mg/budovy-mg/prazakuv-palac.aspx?lang=en [data dostępu: 20.12.2023].
3. designmuseum.dk/om/historien-arkitekturen/ [data dostępu: 20.12.2023].
4. triennale.org/en/about/history-and-mission [data dostępu: 20.12.2023].
5. museum-gestaltung.ch/en/ueber-uns/ [data dostępu: 20.12.2023].
6. madmuseum.org/about/museum-history [data dostępu: 20.12.2023].
7. designmuseum.org/about-the-museum [data dostępu: 20.12.2023].
8. *Design Museum of Barcelona*, Wikipedia en.wikipedia.org/wiki/Design_Museum_of_Barcelona [data dostępu: 20.12.2023].
9. design-museum.de/en/about-us/the-vitra-design-museum.html [data dostępu: 20.12.2023].
10. mnw.art.pl/o-muzeum/galer/galeria-wzornictwa/ [data dostępu: 20.12.2023].
11. mnk.pl/wystawy/przedmioty-galeria-designu-polskiego-xx-i-xxi-wieku [data dostępu: 20.12.2023].
12. muzeumgdynia.pl/ [data dostępu: 20.12.2023].
13. *Rzeczy niepospolite. Polscy projektanci XX wieku*, pod. red. C. Frejlich, 2+3D, Fundacja Rzecz Piękna, Kraków 2013; C. Frejlich, D. Lisik, *Polish Design: Uncut*, Adam Mickiewicz Institute, Warsaw 2013; C. Frejlich, D. Lisik, *Zaprojektowane. Polski dizajn 2000–2013*, 2+3D, Instytut Adama Mickiewicza, Warszawa – Kraków 2014; I. Kozina, *Polski design*,

Wydawnictwo SBM, Warszawa 2015; *Piękni XX-wieczni. Polscy projektanci graficy*, pod red. J. Mrowczyka, 2+3D, Kraków 2017.

14. lodzdesign.com/o-nas/ [data dostępu: 20.12.2023].
15. gdyniadesigndays.eu/o-festiwalu [data dostępu: 20.12.2023].
16. warszawa.naszemiasto.pl/wawa-design-festiwal-2013-juz-od-piatku-w-soho-factory/ar/c3-1986452; papierowydizajn.pl/wawa-design-festiwal/; polishdesignnow.com/kalendarium-wydarzen-polski-design-druga-polowa-roku-2016/ [data dostępu: 20.12.2023].
17. 2023.poznandesignfestiwal.pl/ [data dostępu: 1.3.2024].
18. 4dd.pl/2016/pl/o-4designdays/152/; 4dd.pl/2024/pl/ [data dostępu: 20.12.2023].
19. bydgoskiedniprojektowe.pl/ [data dostępu: 1.3.2024].
20. Kuratorki: Anna Maga, Anna Frąckiewicz, Anna Demska. Projekt wystawy: Miśka Miller-Lovegrove przy współpracy Małgorzaty Benedek. Opracowanie graficzne wystawy: Rafał Benedek, Antonina Benedek / Mesmer Studio. Wystawa była prezentowana w Muzeum Narodowym w Warszawie od 4 lutego do 17 kwietnia 2011 roku. Wernisaż odbył się 3 lutego 2011 roku. Zob. *Chcemy być nowocześni. Polski design 1955–1968*, culture.pl, culture.pl/pl/wydarzenie/chcemy-byc-nowoczesni-polski-design-1955-1968; mnw.art.pl/edukacja/programy-do-wystaw-czasowych/rchiwum/ichcemy-byc-nowoczesniibrprogram-towarzyszacy-wystawiebr/ [data dostępu: 20.12.2023].
21. Wystawa była prezentowana w Muzeum Techniki i Komunikacji – Zajezdni Sztuki w Szczecinie od 22 października 2011 roku do 15 stycznia 2012 roku.
22. Wystawa była prezentowana w Muzeum Miasta Gdyni od 10 lutego do 29 kwietnia 2012 roku.
23. Kolejna odsłona, zatytułowana *We Want to Be Modern: Polish Design 1955–1968* odbyła się w Museum voor Moderne Kunst Arnhem od 27 maja do 2 września 2012 roku.
24. Kuratorki warszawskiej Galerii Wzornictwa Polskiego to Anna Demska, Anna Frąckiewicz, Anna Maga i Kaja Muszyńska. Autorzy aranżacji to: Paulina Tyro-Niezgoda i Piotr Matosek. Zob. mnw.art.pl/o-muzeum/galer/galeria-wzornictwa/ [data dostępu: 20.12.2023].
25. Kuratorzy krakowskiej wystawy *Przedmioty. Galeria designu polskiego XX i XXI wieku* to: Andrzej Szczerski, Magdalena Czubińska, Alicja Kiliańska, Bożena Kostuch, Joanna Kowalska oraz Monika Paś. Wystawę zaaranżowała Magdalena Paleczna. Zob. mnk.pl/wystawy/przedmioty-galeria-designu-polskiego-xx-i-xxi-wieku [data dostępu: 20.12.2023].
26. mnk.pl/artykul/dawny-hotel-cracovia [data dostępu: 20.12.2023].
27. Zob. *Zbigniew Horbowy*, red. kat. J. Friedrich, A. Śliwa, tekst B. Banaś, tł. na j. ang. M.B. Guzowska, M. Blaszk, Muzeum Miasta Gdyni, Gdynia 2014.

28. Zob. *Rygalik. Istota rzeczy*, red. kat. J. Friedrich, A. Maga, tekst A. Maga, Muzeum Miasta Gdyni, Gdynia 2015.
29. Zob. *Marek Cecuła*, red. kat. J. Friedrich, A. Śliwa, tekst W. Szerle, A. Frąckiewicz, tł. na j. ang. S. Gauger, Muzeum Miasta Gdyni, Gdynia 2016.
30. Zob. *Oskar Zięta*, red. kat. J. Friedrich, A. Śliwa, tekst A. Śliwa, I. Bołoz, tł. na j. ang. S. Gauger, Muzeum Miasta Gdyni, Gdynia 2017.
31. Zob. *Karol Śliwka*, red. kat. A. Abramowicz, A. Drączkowska, J. Friedrich, P. Hardziej, tł. na j. ang. S. Gauger, C. Stupnicka, Muzeum Miasta Gdyni, Gdynia 2018.
32. Zob. *Barbara Hoff*, red. kat. J. Friedrich, W. Szerle, tł. na j. ang. T. Gałązka, Muzeum Miasta Gdyni, Gdynia 2019.
33. Zob. *Janusz Kaniewski*, red. kat. A. Śliwa, tł. na j. ang. S. Gauger, Muzeum Miasta Gdyni, Gdynia 2020.
34. Zob. *Eryka i Jan Drostowie*, red. kat. A. Śliwa, B. Banaś, tł. na j. ang. S. Gauger, Muzeum Miasta Gdyni, Gdynia 2021.
35. Zob. *Jakub Szczęsny*, red. kat. A. Śliwa, E. Siwek, tł. na j. ang. S. Gauger, Muzeum Miasta Gdyni, Gdynia 2023.
36. Wystawa była prezentowana w Muzeum Miasta Gdyni od 2 lipca 2023 roku do 2 czerwca 2024 roku. Kuratorka: Anna Śliwa, aranżacja: Dominika Janicka, identyfikacja wizualna: Anita Wasik. Zob. muzeumgdynia.pl/wystawa/jakub-szczesny-polskie-projekty-polscy-projektanci/ [data dostępu: 20.12.2023].
37. marinabaysands.com/museum/exhibitions/mental.html/ [data dostępu: 20.12.2023].
38. redcrossmuseum.ch/explore/medialibrary/toolkit-2-10-ideas-for-a-caring-museum/ [data dostępu: 20.12.2023].
39. m21d.org/ [data dostępu: 20.12.2023].
40. m21d.org/ [data dostępu: 20.12.2023].
41. museum-gestaltung.ch/en/ausstellung/design-fuer-alle-vielfalt-als-norm/ [data dostępu: 20.12.2023].
42. Wystawa *Women Artists of the Wiener Werkstätte* była prezentowana w MAK od 5 maja do 3 października 2021 roku. Kuratorzy: Ann-Katrin Rossberg, Elisabeth Schmuttermeier; projekt aranżacji: Claudia Cavallar, Lukas Lederer. Obecnie w planach MAK-u są monograficzne wystawy poświęcone projektantkom. Zob. mak.at/en/program/exhibitions/women_artists_of_the_wiener_werkstaette [data dostępu: 20.12.2023].
43. Wystawa *HERE WE ARE! Women in Design: 1900 – Today* była prezentowana w Vitra Design Museum od 23 września 2021 roku do 6 marca 2022 roku. Kuratorki: Viviane Stappmanns, Nina Steinmüller, Susanne Graner, projekt aranżacji: Nathalie Opris, René Herzogenrath, Stefani Fricker, projekt graficzny: Judith Brugger. design-

museum.de/en/exhibitions/detailpages/here-we-are-women-in-design-1900-today.html [data dostępu: 20.12.2023].

44. Zaraz po prezentacji w Vitrze wystawę zaprezentowano w Kunsthal Rotterdam, od 18 czerwca do 30 października 2022 roku. Zob. kunsthal.nl/en/plan-your-visit/exhibitions/hereweare_en/ [data dostępu: 20.12.2023].

45. Gewerbemuseum Winterthur gościło wystawę od 25 listopada 2022 roku do 14 maja 2023 roku. Zob. gewerbemuseum.ch/ausstellungen/the-bigger-picture-design-frauen-gesellschaft [data dostępu: 20.12.2023].

46. Wystawa w Dhub w Barcelonie (Disseny Hub Barcelona) trwa od 5 października 2023 roku do 7 stycznia 2024 roku. Zob. dissenyhub.barcelona/en/exhibition/here-we-are-women-design-1900-today [data dostępu: 20.12.2023].

47. Möbelmuseum Wien będzie pokazywać wystawę od 6 marca do 30 czerwca 2024 roku. Zob. design-museum.de/de/ausstellungen/detailseiten-wanderausstellungen/here-we-are-women-in-design-1900-today.html [data dostępu: 20.12.2023].

48. Od 16 października 2024 roku do 3 września 2025 roku planowana jest prezentacja wystawy w Design Museum Brussels. Zob. visit.brussels/en/visitors/agenda/event-detail.Here-We-Are-Women-in-Design-1900-Today.50005550 [data dostępu: 20.12.2023].

49. emmamuseum.fi/en/collections/collection-kakkonen/ [data dostępu: 20.12.2023].

50. Wystawa była prezentowana w Muzeum Sztuk Stosowanych i Dizajnu w Tallinie od 17 czerwca do 25 września 2022 roku. Kuratorzy: Gian Luca Amadei, Agnieszka Jacobson-Cielecka, Dario Lombardi. Zob. mng.gda.pl/wystawy/looking-through-objects-women-in-contemporary-polish-design-2/ [data dostępu: 20.12.2023].

51. Wystawa prezentowana była od 12 maja do 6 sierpnia 2023 roku.

52. Wystawa prezentowana była od 3 października 2023 roku do 14 stycznia 2024 roku. Kuratorka: Barbara Banaś. Zob. mnwr.pl/wystawa-szklane-zyciorysy-polskie-projektantki-szkla/ [data dostępu: 20.12.2023].

53. Wystawa prezentowana była od 23 października 2021 roku do 20 lutego 2022 roku. Zob. designmuseum.org/exhibitions/waste-age-what-can-design-do# [data dostępu: 20.12.2023].

54. Pełne brzmienie jej wypowiedzi w angielskim oryginale to: „This is not just an exhibition, it is a campaign, and we all have an active part in our future". Zob. designmuseum.org/exhibitions/waste-age-what-can-design-do# [data dostępu: 20.12.2023].

55. Wystawa *Our Time on Earth* prezentowana była od 5 maja do 29 sierpnia 2022 roku. Kuratorki: Caroline Till i Kate Franklin. Zob. barbican.org.uk/whats-on/2022/event/our-time-on-earth# [data dostępu: 20.12.2023].

56. pawilonzodiak.pl/wystawy/antropocen/ [data dostępu: 1.3.2024].

57. Wystawa *Transform! Designing the Future of Energy* będzie prezentowana w Vitra Design Museum od 23 marca do 1 września 2024 roku. Zob. design-museum.de/en/exhibitions/preview.html [data dostępu: 20.12.2023].

58. „Dizajn na wynos" to nazwa strony internetowej, stworzonej w 2022 roku przez Fundację Bochińskich, a mającej na celu zwiększenie dostępności wiedzy o projektowaniu dzięki udostępnianiu wystaw w sieci. Zob. dizajnnawynos.pl/o-projekcie/ [data dostępu: 20.12.2023].

59. labiennale.org/en/art/2019/introduction-ralph-rugoff [data dostępu: 20.12.2023].

60. collection.designmuseum.brussels/en [data dostępu: 20.12.2023].

61. Pozwoliłam sobie strawestować słowa Mirona Białoszewskiego: „Pisanie i życie idą razem. A chwilami są tym samym" (M. Białoszewski, *Mówienie o pisaniu*, w: *Poezje wybrane*, wyboru dokonał i słowem wstępnym opatrzył autor, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1976, s. 7). Zob. także: A. Trznadel-Szczepanek, *To, w czym się jest* [rozmowa z M. Białoszewskim], „Twórczość" 1983, nr 9, s. 30.

Bibliografia

1. *Barbara Hoff*, red. kat. J. Friedrich, W. Szerle, tł. na j. ang. T. Gałązka, Muzeum Miasta Gdyni, Gdynia 2019.

2. M. Białoszewski, *Mówienie o pisaniu*, w: *Poezje wybrane*, wyboru dokonał i słowem wstępnym opatrzył autor, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1976, s. 7.

3. *Eryka i Jan Drostowie*, red. kat. A. Śliwa, B. Banaś, tł. na j. ang. S. Gauger, Muzeum Miasta Gdyni, Gdynia 2021.

4. C. Frejlich, D. Lisik, *Polish Design: Uncut*, Adam Mickiewicz Institute, Warsaw 2013.

5. C. Frejlich, D. Lisik, *Zaprojektowane. Polski dizajn 2000–2013*, 2+3D, Instytut Adama Mickiewicza, Warszawa – Kraków 2014

6. *Jakub Szczęsny*, red. kat. A. Śliwa, E. Siwek, tł. na j. ang. S. Gauger, Muzeum Miasta Gdyni, Gdynia 2023.

7. *Janusz Kaniewski*, red. kat. A. Śliwa, tł. na j. ang. S. Gauger, Muzeum Miasta Gdyni, Gdynia 2020.

8. *Karol Śliwka*, red. kat. A. Abramowicz, A. Drączkowska, J. Friedrich, P. Hardziej, tł. na j. ang. S. Gauger, C. Stupnicka, Muzeum Miasta Gdyni, Gdynia 2018.

9. I. Kozina, *Polski design*, Wydawnictwo SBM, Warszawa 2015; Piękni XX-wieczni. Polscy projektanci graficy, pod red. J. Mrowczyka, 2+3D, Kraków 2017.

10. *Marek Cecuła*, red. kat. J. Friedrich, A. Śliwa, tekst W. Szerle, A. Frąckiewicz, tł. na j. ang. S. Gauger, Muzeum Miasta Gdyni, Gdynia 2016.

11. *Oskar Zięta*, red. kat. J. Friedrich, A. Śliwa, tekst A. Śliwa, I. Bołoz, tł. na j. ang. S. Gauger, Muzeum Miasta Gdyni, Gdynia 2017.
12. *Rzeczy niepospolite. Polscy projektanci XX wieku*, pod. red. C. Frejlich, 2+3D, Fundacja Rzecz Piękna, Kraków 2013.
13. *Rygalik. Istota rzeczy*, red. kat. J. Friedrich, A. Maga, tekst A. Maga, Muzeum Miasta Gdyni, Gdynia 2015.
14. A. Trznadel-Szczepanek, *To, w czym się jest* [rozmowa z M. Białoszewskim], „Twórczość" 1983, nr 9, s. 30.
15. *Zbigniew Horbowy*, red. kat. J. Friedrich, A. Śliwa, tekst B. Banaś, tł. na j. ang. M.B. Guzowska, M. Blaszk, Muzeum Miasta Gdyni, Gdynia 2014.
16. *Chcemy być nowocześni. Polski design 1955–1968*, culture.pl, culture.pl/pl/wydarzenie/chcemy-byc-nowoczesni-polski-design-1955-1968 [data dostępu: 20.12.2023].
17. collection.designmuseum.brussels/en [data dostępu: 20.12.2023].
18. *Design Museum of Barcelona*, Wikipedia, en.wikipedia.org/wiki/Design_Museum_of_Barcelona [data dostępu: 20.12.2023].
19. designmuseum.dk/om/historien-arkitekturen/ [data dostępu: 20.12.2023].
20. designmuseum.org/about-the-museum [data dostępu: 20.12.2023].
21. designmuseum.org/exhibitions/waste-age-what-can-design-do# [data dostępu: 20.12.2023].
22. dizajnnawynos.pl/o-projekcie/ [data dostępu: 20.12.2023].
23. emmamuseum.fi/en/collections/collection-kakkonen/ [data dostępu: 20.12.2023].
24. gdyniadesigndays.eu/o-festiwalu [data dostępu: 20.12.2023].
25. lodzdesign.com/o-nas/ [data dostępu: 20.12.2023].
26. madmuseum.org/about/museum-history [data dostępu: 20.12.2023].
27. mnk.pl/artykul/dawny-hotel-cracovia [data dostępu: 20.12.2023].
28. mnk.pl/wystawy/przedmioty-galeria-designu-polskiego-xx-i-xxi-wieku [data dostępu: 20.12.2023].
29. mnwr.pl/wystawa-szklane-zyciorysy-polskie-projektantki-szkla/ [data dostępu: 20.12.2023].
30. museum-gestaltung.ch/en/ueber-uns/ [data dostępu: 20.12.2023].
31. museum-gestaltung.ch/en/ausstellung/design-fuer-alle-vielfalt-als-norm/ [data dostępu: 20.12.2023].

32. muzeumgdynia.pl/ [data dostępu: 20.12.2023].
33. muzeumgdynia.pl/wystawa/jakub-szczesny-polskie-projekty-polscy-projektanci/ [data dostępu: 20.12.2023].
34. old.moravska-galerie.cz/moravska-galerie/navsteva-mg/budovy-mg/prazakuv-palac.aspx?lang=en [data dostępu: 20.12.2023].
35. papierowydizajn.pl/wawa-design-festiwal// [data dostępu: 20.12.2023].
36. polishdesignnow.com/kalendarium-wydarzen-polski-design-druga-polowa-roku-2016/ [data dostępu: 20.12.2023].
37. redcrossmuseum.ch/explore/medialibrary/toolkit-2-10-ideas-for-a-caring-museum// [data dostępu: 20.12.2023].
38. triennale.org/en/about/history-and-mission [data dostępu: 20.12.2023].
39. warszawa.naszemiasto.pl/wawa-design-festiwal-2013-juz-od-piatku-w-soho-factory/ar/c3-1986452/ [data dostępu: 20.12.2023].
40. barbican.org.uk/read-watch-listen/introducing-our-time-on-earth# [data dostępu: 20.12.2023].
41. barbican.org.uk/whats-on/2022/event/our-time-on-earth# [data dostępu: 20.12.2023].
42. designmuseum.fi/en/ [data dostępu: 20.12.2023].
43. design-museum.de/en/about-us/the-vitra-design-museum.html [data dostępu: 20.12.2023].
44. design-museum.de/de/ausstellungen/detailseiten-wanderausstellungen/here-we-are-women-in-design-1900-today.html [data dostępu: 20.12.2023].
45. design-museum.de/en/exhibitions/detailpages/here-we-are-women-in-design-1900-today.html [data dostępu: 20.12.2023].
46. design-museum.de/en/exhibitions/preview.html [data dostępu: 20.12.2023].
47. dissenyhub.barcelona/en/presentation [data dostępu: 20.12.2023].
48. dissenyhub.barcelona/en/exhibition/here-we-are-women-design-1900-today [data dostępu: 20.12.2023].
49. gewerbemuseum.ch/ausstellungen/the-bigger-picture-design-frauen-gesellschaft [data dostępu: 20.12.2023].
50. kunsthal.nl/en/plan-your-visit/exhibitions/hereweare_en/ [data dostępu: 20.12.2023].
51. labiennale.org/en/art/2019/introduction-ralph-rugoff [data dostępu: 20.12.2023].
52. mak.at/en/program/exhibitions/women_artists_of_the_wiener_werkstaette [data dostępu: 20.12.2023].

53. marinabaysands.com/museum/exhibitions/mental.html/ [data dostępu: 20.12.2023].

54. mng.gda.pl/wystawy/looking-through-objects-women-in-contemporary-polish-design-2/ [data dostępu: 20.12.2023].

55. mnw.art.pl/o-muzeum/galer/galeria-wzornictwa/ [data dostępu: 20.12.2023].

56. mnw.art.pl/edukacja/programy-do-wystaw-czasowych/rchiwum/ichcemy-byc-nowoczesniibrprogram-towarzyszacy-wystawiebr/ [data dostępu: 20.12.2023].

57. m21d.org/ [data dostępu: 20.12.2023].

58. visit.brussels/en/visitors/agenda/event-detail.Here-We-Are-Women-in-Design-1900-Today.50005550 [data dostępu: 20.12.2023].

59. 4dd.pl/2016/pl/o-4designdays/152/; 4dd.pl/2024/pl/ [data dostępu: 20.12.2023].

Abstrakt

Everything is designed – this slogan is not new, so we have managed to get used to the idea, that we live surrounded by designers' works. In museums – it is no longer only artistic craft, but also contemporary industrial design that has a chance of presentation at exhibitions, and even be included in museum collections. There are publications released about brilliant designers and their work. Although we still do not have a design museum in Poland, institutions have been more open to this discipline.

Witnesses to these changes are the recently launched industrial design galleries at the National Museum in Warsaw (since 2017) and National Museum in Kraków (2021), as well as a cycle Polish Designs Polish Designers, functioning at the Museum of Gdynia (since 2014).

This article traces the interesting journey of applied objects to the museum Parnassus. It is also a story about the way they are displayed: from festivals, through exhibitions, to online designs. How do you build an interesting, senses-engaging, sustainable and smart narrative? What subjects focus the attention of the majority of curators in Poland and Europe at the moment? Design attracts the young generation to museums. We want to see it. The former question whether there is space for industrial design in museums should be replaced with a new one: How do you present it in a good and creative way.

Keywords: design exhibitions, society, designers, interdisciplinary, virtual world

Artykuł dostępny online:

https://formy.xyz/en/artykul/dizajn-dla-wszystkich-subiektywnie-o-wystawach-projektowania/

dostęp: 10.04.2026

1 Dizajn dla wszystkich. Subiektywnie o wystawach projektowania

Abstract EN

Wszystko jest zaprojektowane – to hasło nienowe, więc zdążyliśmy się już nieco przyzwyczaić, że żyjemy otoczeni pracami dizajnerów. W muzeach – już nie tylko rzemiosło artystyczne, ale i współczesne wzornictwo przemysłowe ma szansę zaistnieć na wystawach, a nawet dołączyć do kolekcji muzealnej. Powstają opracowania twórczości wybitnych projektantów i projektantek. I choć nie mamy jeszcze w Polsce muzeum dizajnu, to w powstających instytutach widzimy większą otwartość na tę dziedzinę sztuki.

Świadkiem zmian są powstałe w ostatnich latach stałe galerie wzornictwa w Muzeum Narodowym w Warszawie (od 2017) i Muzeum Narodowym w Krakowie (2021) czy funkcjonujący w Muzeum Miasta Gdyni cykl Polskie Projekty Polscy Projektanci (od 2014).

Niniejszy artykuł pozwoli prześledzić ciekawą drogę przedmiotów użytkowych na muzealny parnas. To też opowieść o sposobach ich eksponowania: od festiwali przez wystawy po projekty w sieci. Jak budować ciekawą, angażującą zmysły, zrównoważoną aranżację i mądrą narrację? Jakie tematy skupiają obecnie uwagę większości kuratorów w Polsce i Europie? Dizajn przyciąga do muzeów młode pokolenie. Chcemy go oglądać. Dawne pytanie, czy w muzeach jest miejsce dla wzornictwa, należy zastąpić nowym: jak pokazać je dobrze i twórczo.